

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Detaljeret gennemgang af dens tilblivelse og umiddelbare konsekvenser

Med sin stopordre til panserstyrkerne i Dunkerque området i det nordøstligste Frankrig i maj 1940 gik Hitler glip af chancen for at vinde Anden Verdenskrig før den var startet!

Om den militære situation op den 20. maj se evt.: http://www.battleofbritain.dk/2_verdenskrig.htm punktet Seglsnittet.

Kort sagt: hvad var ordren? - hvordan blev ordren til? - hvad blev konsekvensen af ordren?

Ordren var, at de tyske panserstyrker skulle vente med at omringe de allierede styrker, herunder hele den engelske hær, der var indesluttet i grænseområdet mellem Flandern i Belgien og det nordøstligste Frankrig. Ordren gjaldt i tre dage.

Ordren blev til ved et møde mellem Hitler og chefen tyskernes hærgruppe A generaloberst von Rundstedt den 24. maj.

Konsekvensen blev, at hele den engelske hær undgik en total omringning, og slap tilbage til England via Dunkerque.

Påstanden "gik glip af chancen" skal forstås sådan, at havde Hitler ikke udstedt sin stopordre, ville Englands deltagelse i krigen givetvis ville være afsluttet i maj 1940. I ly af stopordren lykkedes det den engelske hær at slippe ud af området omkring Lille og Leper(Ypres), ud mod Den Engelske Kanal ved Dunkerque, og blive evakueret til England.

Hvis den engelske hær var blevet omringet, ville det givetvis have medført en fredsaftale mellem England og Tyskland. Aftalen ville have medført, at Tyskland fra 1940 kun ville have haft Sovjetunionen som potentiel fjende.

Efter at Tyskland i september 1940 efterfølgende måtte opgive at nedkæmpe det engelske flyvevåben - og derved opgive en invasion af England – kunne England fortsætte krigen, og være base for USA's indsats i krigen i Vesteuropa.

I den efterfølgende historieskrivning diskuteres stadigt, hvordan stopordren blev til, hvorfor Hitler udstedte stopordren, og om det var chefen for den tyske Hærgruppe A - **generaloberst Gerd von Rundstedt** - der egentligt udvirkede ordren.

I det følgende peger jeg på vigtige kilder for en vurdering af stopordren, og giver samtidig min egen vurdering.

*Bemærk: **Noter** er mærket. med tal, og er opført som slutnoter på side 20. **Kildehenvisninger** er mærket. med tre bogstaver evt. efterfulgt af sidenummer, og findes under bibliografi på side 23.*

Indholdsfortegnelse	(Klik evt. på et afsnit med blå)	Side	(Klik evt. på et afsnit med blå)	Side
Von Rundstedts og Hitlers stopordre		2	Hitlers mulige begrundelse	14
Situationen efter den 20. maj 1940 i Nordfrankrig		2	Min konklusion om årsagen til stopordren	16
Det tyske infanteri 1940		2	Støttestrukturer for min vurdering	17
Kronologier over ordren set fra følgende seks niveauer				
1. Den engelske hær BEF i Frankrig		3	Konsekvenserne af stopordren	18
Kort over situationen ved Aa-linjen den 23. maj		4	Den umiddelbare konsekvens	18
Hærgruppe A's divisioner i Flandern den 23. maj		5	De langvarige konsekvenser uden stopordren	18
Organisationsplan for Hærgruppe A		6		
2. General von Rundstedt chef for Hærgruppe A		7	Den engelske hærs "parademarch"	18
3. General von Kluge chef for 4. Armé		8		
4. General von Kleist og Hoth for pansergrupperne		9	"Miraklet" ved Dunkerque	19
5. Hærchef von Brauchitsch / generalstabschef Halder		10		
6. Hitler		11	Noter (her slutnoter – er nummererede)	20
Ordlyden af Hitlers stopordre		11		
Førerordre nr. 13		12	Anbefalet supplerende læsning	21
Görings mulige indflydelse på Hitlers stopordre		12		
			Bibliografi	23
Konklusioner vedrørende stopordrerne		12		
Hvad var årsagerne til stopordrerne		12	Leksikon / ordliste*) / forkortelser	25
Nøglepunkterne for konklusionerne		12	<i>*) ord optaget i ordliste er evt. mrk. *)</i>	
Hitlers mulige hensigt med sin stopordre		13	Personliste	26

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Von Rundstedts og Hitlers stopordrer

Situationen fra den 20. maj 1940 i Nordfrankrig:

Den engelske hær (BEF), den første franske hærgruppes 1. og 7. Armée og den belgiske hær (tilsammen de allierede) var den dag blevet indesluttet. Det skete, da den tyske Hærgruppe A den dag nåede frem til Abbéville ved Somme flodens udmunding i Den Engelske Kanal. Ved indeslutningen dækkede den tyske Hærgruppe B området nord og øst for de allierede, Hærgruppe A området vest og syd for de allierede, og Den Engelske Kanal fuldendte indeslutningen. Hærgruppe A omfattede 71 divisioner, herunder panserstyrkerne (10 panserdivisioner og motoriseret infanteri), chef general von Rundstedt. Hærgruppe B omfattede 21 alm. infanteridivisioner, chef general Bock.

En beskrivelse af, hvad der gik forud se evt. http://www.battleofbritain.dk/2_verdenskrig.htm punktet Seglsnittet.

Den 21. maj startede fire bataljoner fra BEF støttet af franske panserenheder en modoffensiv ved Arras med det mål at bryde ud af indeslutningen og nå frem til Somme floden. Aktionen mislykkedes, men den demonstrerede, hvordan Panzergruppe von Kleists panserdivisioner kunne være blevet afskåret fra den tyske Hærgruppe A's fremrykkende infanteri. For en nærmere beskrivelse af aktionen se afsnittet "Gamelins modangreb" i ovennævnte hyperlink.

Den 23. maj om aftenen gav general von Rundstedt panserstyrkerne ordre til at stoppe yderligere fremrykning ind i det indesluttede område for at afvente infanteriets ankomst til området omkring Arras. Den 24. maj kl. 12.45 udstedte Hitler sin stopordre. Hitlers ordre var i forlængelse af von Rundstedts ordre fra aftenen før, men var mere specifik, idet den forbød panserstyrkerne at overskride en linje, kaldet Aa-linjen, gående fra Gravelines mod nord til Lens ca. 80 km sydligere. Se evt. kortet side 4. . Ordren blev først ophævet den 26. maj om eftermiddagen.

Først den 27. maj kunne de tyske panserstyrker rykke over Aa-linjen. Den engelske og franske hær havde benyttet de tre dage til dels at rykke nordpå fra Lille - Ieper(Ypres) området, dels at sikre vejen mod Dunkerque mod flankeangreb, og til at forsikre sig i området omkring havnebyen Dunkerque. Evakueringen fra Dunkerque startede den 26. maj.

Stopordrerne og det tyske infanteri i Vesteuropa i maj 1940

Den grundlæggende årsag til stopordrerne var det tyske infanteri. Det almindelige tyske infanteri i 1940 var ikke motoriseret. Soldaterne marcherede frem med udrustning på hestevogne fra 30 til knap 60 km om dagen^{BLU 71}.

Under aktionen mod Dunkerque bestod Hærgruppe B udelukkende af alm. infanteridivisioner, 21 i alt. Hærgruppe A havde i alt 55 alm. infanteridivisioner. Kun 6 ud af de i alt 90 infanteridivisioner, der var i aktion i de tre hærgrupper A, B og C, var motoriserede. De 6 kaldtes motoriseret infanteri, og de var underlagt panserstyrkerne i Hærgruppe A.

Det motoriserede infanteri rykkede frem sammen med panserdivisionerne, her tilsammen blot kaldt panserstyrkerne. (På tysk populært kaldt "die schnelle Truppen"). Det alm. infanteri kom marcherende bagefter for at besætte og sikre de områder, panserstyrkerne netop var rykket ind i, så panserstyrkerne kunne rykke videre frem.

Panserstyrkerne, måtte under fremrykning ikke komme for langt foran infanteriet, da der så ville opstå et "hul". Et "hul" var et oplagt mål for flankeangreb fra modparten, der derved kunne omringe panserstyrkerne foran. Det var sådanne situationer især Hitler og von Rundstedt frygtede, og som gav anledning til deres stopordrer til panserstyrkerne.

Herunder gennemgås situationen op til og efter Hitlers stopordre for henholdsvis:

1. Den engelske hær - BEF - i Frankrig,
2. General von Rundstedt, chef for Hærgruppe A,
3. General von Kluge chef for 4. Armé med alle panserstyrkerne,
4. General von Kleist og Hoth, chef for hver sin pansergruppe,
5. Hærchefen von Brauchitsch og hans generalstabschef Halder og

Hitler

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

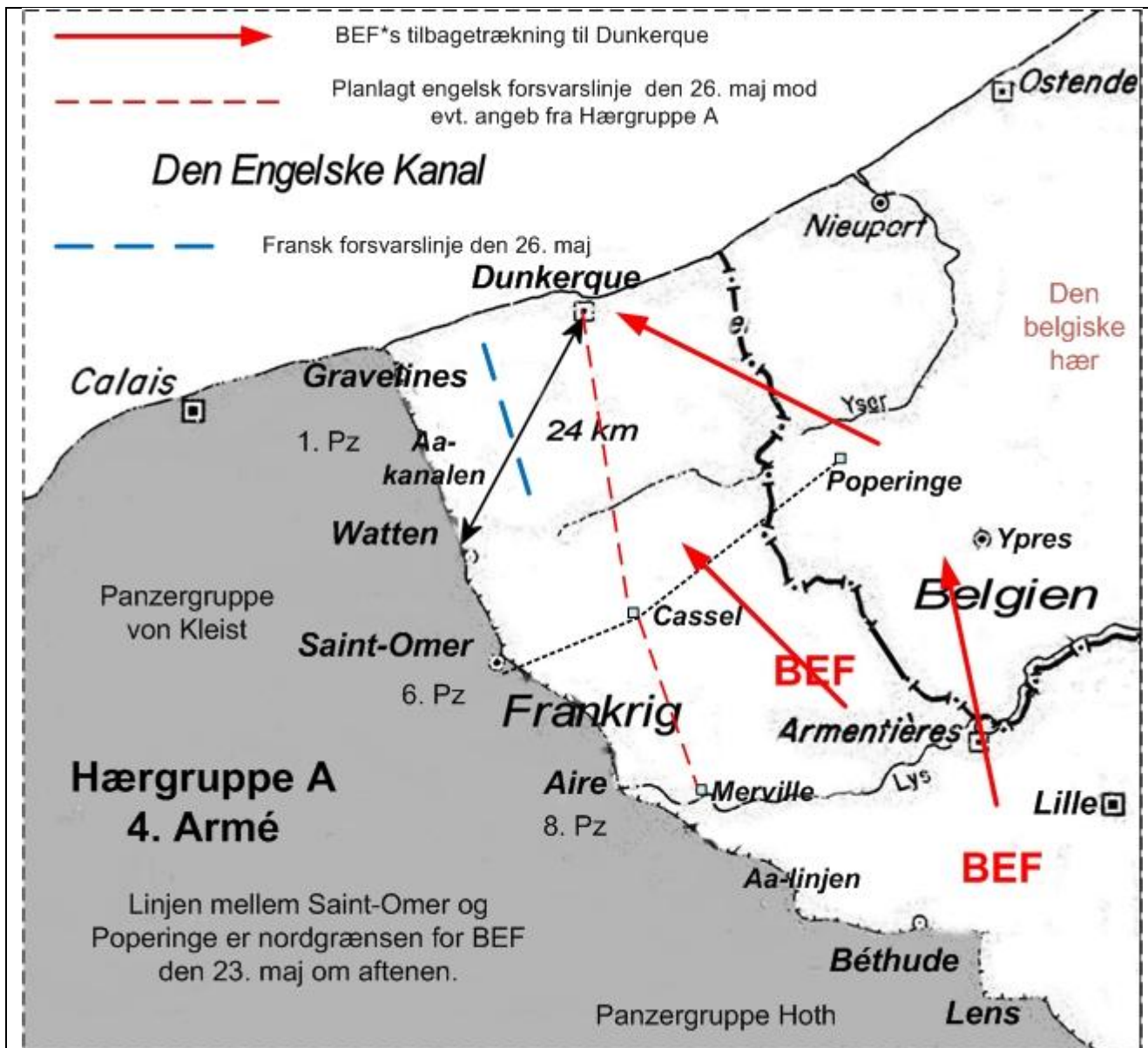
1. Kronologi for den engelske hær BEF i Frankrig 17. maj – 4. juni 1940

Dato og evt. kl. ca	Aktiviteter og handlinger, der har relation til stopordrerne den 23. og 24. maj.
17. maj	Chefen for den franske hær general Gamelin planlagde en modoffensiv for at hindre omringning af de allierede styrker i Nordfrankrig og Belgien. Offensiven skulle dels gå sydpå fra Arras 40 km nord for Somme floden og dels nordpå fra Ameins lige syd for Somme floden. Fremstødene skulle mødes og afskære tyskerne vejen til kysten.
18. maj	Chefen for den franske hær general Gamelin bliver afskediget og erstattet med general Waygand. Fra denne dag gik de allieredes kommandosystemer mere eller mindre i opløsning. Waygand, der lige var ankommet fra Libanon, skulle bruge et par dage til at få overblik over situationen, og til at holde møde med de militære chefer.
19. maj	General Gort – chef for BEF – orienterede sin chef general Billotte – chef for 1. franske armégruppe – om, at han planlagde at trække BEF ud mod Dunkerque. (1. franske armégruppe omfattede 1. og 7. franske armé samt BEF)
19. maj	BEF evakuerede alt det personel, der ikke var direkte involveret i kamphandlingerne, tilbage til England Evakueringen (ca. 27.000 mand) skete fra Dunkerque.
20.maj	Enheder fra den tyske Hærgruppe A nåede til byen Abbéville ved Kanalkysten, og havde derved fået indkredset den allierede hovedstyrke i Flandern.
20. maj	Chefen for den engelske generalstab, Ironside, ankom fra London, og overtog i praksis ledelsen af hærstyrkerne i det indkredsede område. Den franske chef general Billotte havde ingen planer for modforholdsregler ved indkredsningen. Ironside tog initiativet til et udbrudsforsøg fra Arras den følgende dag efter general Gamelins plan.
21. maj	Fire bataljoner fra BEF støttet af franske kampvognsenheder startede det modangreb general Gamelin havde planlagt den 17. maj. Angrebet gik sydpå fra Arras mod Somme floden for at bryde ud af indkredsningen. Den tyske 7. Panzer-Division under general Rommel standsede i løbet af dagen udbrudsforsøget. BEF mistede næsten alle sine tunge kampvogne ved aktionen.
21. maj	Den nye chef for den franske hær general Waygand flyver fra Paris til det indkredsede område for at møde chefen for 1. franske armégruppe, cheferne for 1. og 7. armé, chefen for BEF og Kong Leopold som chef for den belgiske hær. Først efter flere times venten lykkedes det at få samlet de franske generaler og Kong Leopold. På grund af kommunikationsproblemer nåede general Gort fra BEF ikke frem til mødet, før Waygand måtte returnere til Paris!
21. maj	På vej fra mødet kom chefen for 1. armégruppe, Billotte, til skade ved en bilulykke, og døde den 23. maj. Den franske general Blanchard blev nu chef for 1. armégruppe.
23. maj	Den engelske flåde startede forberedelserne til at evakuere BEF fra Dunkerque.
24. maj morgen	General von Rundstedts stopordre for Hærgruppe A ved Aa-linjen trådte i kraft. Aa-linjen var: Grevelines – Watten – Saint-Omer – Aire – Bethude – Lens.
24. maj	BEF begynder etableringen af en forsvarslinje parallelt med Aa-linjen til at dække tilbagetoget til Dunkerque. Linjen er: med afstand fra Aa-linjen i (km) Dunkerque(15) – Cassel(12) – Merville(5). Se evt. kort side 3.
24. maj	Hovedparten af BEF's hær på 200.000 mand befandt sig stadig syd for en linje mellem Saint-Omer ved Aa-linjen og Poperinge i Belgien. Se evt. kort side 3. De enkelte divisioners afstand til Dunkerque var 30–80 km.
24. maj kl. 11.42 (GMT)	Den ukodede meddelelse om Hitlers stopordre opsnappedes af det engelske efterretningsvæsen. Hitlers stopordre var i realiteten en sanktion og en videreførelse af von Rundstedts ordre fra aftenen før. Se ordren side 6.
26. maj	Selve evakueringen af BEF fra Dunkerque startede, og var afsluttet den 4. juni.
27. maj morgen	Hovedparten af BEF var nu trukket nordpå til et område mellem Poperinge og Ypres.
27. maj morgen	5 tyske panserdivisioner samt motoriseret infanteri rykkede over Aa-linjen efter at von Rundstedt og Hitler havde ophævet stopordren den 26. maj om eftermiddagen.
28. maj morgen	Den belgiske hær kapitulerede. På grund af kommunikationsproblemer får chefen for BEF general Gort først denne meddelelse om aftenen. BEF måtte hurtigt omgruppere for at dække sin flanke mod Belgien for at sikre tilbagetoget mod Dunkerque.
4. juni	De sidste ikke evakuerede allierede enheder i Dunkerque området kapitulerede. Den engelske flåde havde fået evakueret 338.000 mand, herunder praktisk talt hele BEF.

2. Forsættes på side 7

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Kort over situationen ved Aa-linjen den 23. maj om aftenen

Stoplinjen – Aa-kanalen / Aa linjen

I forbindelse med udstedelsen af stopordren for Hærgruppe A blev der fastlagt en linje, som 4. Armés panser- og motoriserede infanterienheder ikke måtte overskride.

Linjen – kaldet Aa-linjen - var ca. 80 km lang og gik i retningen nord – syd - sydøst. Den startede ved Gravelines ved Den Engelske Kanal - 15 km vest for Dunkerque – og fortsatte langs Aa-kanalen forbi Watten til Saint-Omer. Fra Saint-Omer fortsatte linjen langs Aire-kanalen forbi Aire og Béthune og sluttede i Lens.

Da stopordren blev udstedt, havde flere af 4. Armés divisioner allerede etableret brohoveder på den anden side - den østlige - af linjens kanaler.

xx

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Placeringen af Hærgruppe A's panserstyrker i Flandern den 23. maj om aftenen

Sted startende nordfra	Hærgruppe A's divisioner 23. maj	Bemærkninger
Gravelines	1. Panzer-Division i XIX Armékorps - Guderian	Kun 15 km fra Dunkerque, men et dårligt startsted for angreb med kampvogne på grund af kanaler. Divisionen havde etableret et brohoveder på den anden side af Aa-kanalen 10 – 15 km længere sydpå bl.a. ved Bourbourg Ville.
Watten	Leibstandarte SS Adolf Hitler motoriseret infanteribataljon i XIX Armékorps - Guderian	Bataljonen, under ledelse af SS-Obergruppenführer "Sepp" Dietrich, havde den 24. besluttet at se bort fra stopordren for at besætte det 72 m høje Wattenberg på den anden side af kanalen. Højen var besat af engelsk artilleri før angrebet.
Saint-Omer	6. Panzer-Division i XLI Armékorps-Reinhardt	Havde etableret et brohoved på den anden side af Aa-kanalen, og var klar til at angribe den 23. om eftermiddagen. Om 6. division se afsnit: BEF's afskedsparade for Fall Gelb.
Aire	8. Panzer-Division i XLI Armékorps-Reinhardt	Havde etableret et brohoved på den anden side af Aire-kanalen, og var klar til at angribe den 23. om eftermiddagen
nord for Béthune	3. Panzer-Division XVI Armékorps – Hoepner	På vej mod Aa-linjen.
Béthune	4. Panzer-Division XVI Armékorps - Hoepner	På vej mod Aa-linjen.
øst for Béthune	7. Panzer-Div. XXXIX Armékorps - Schmidt	På vej mod Aa-linjen.
vest for Lens	5. Panzer-Div. XXXIX Armékorps - Schmidt	På vej mod Aa-linjen.
øst for Lens	20. Motoriserede Infanteridivision i XIV Armékorps - Wietersheim	På vej mod Aa-linjen.
ind imellem panserdivisionerne fra Gravelines til Lens	flere motoriserede SS infanteribataljoner / regimenter	"Grossdeutschland", "Leibstandarte Adolf Hitler" (nævnt ovenfor ved Watten) og "Totenkopf".

Ingen af Hærgruppe A's alm. infanteridivisioner var nået frem til Aa-linjen den 23. maj om aftenen. Chefen for Panzergruppe von Kleist ved den nordlige del af Aa-linjen var blevet bekymret for, om de allierede skulle starte et angreb vestpå over Aa-linjen mod hans panserdivisioner. Det ville være et angreb, hans panserdivisioner ville have svært ved at imødegå uden støtte fra infanteri. General von Kleist ønskede derfor at holde en dags pause i fremrykningerne østpå over Aa-linjen for at afvente alm. infanteridivisioners ankomst til området.

Von Kleist fremsatte sit ønske overfor chefen for 4. Armé general von Kluge den 23. maj..

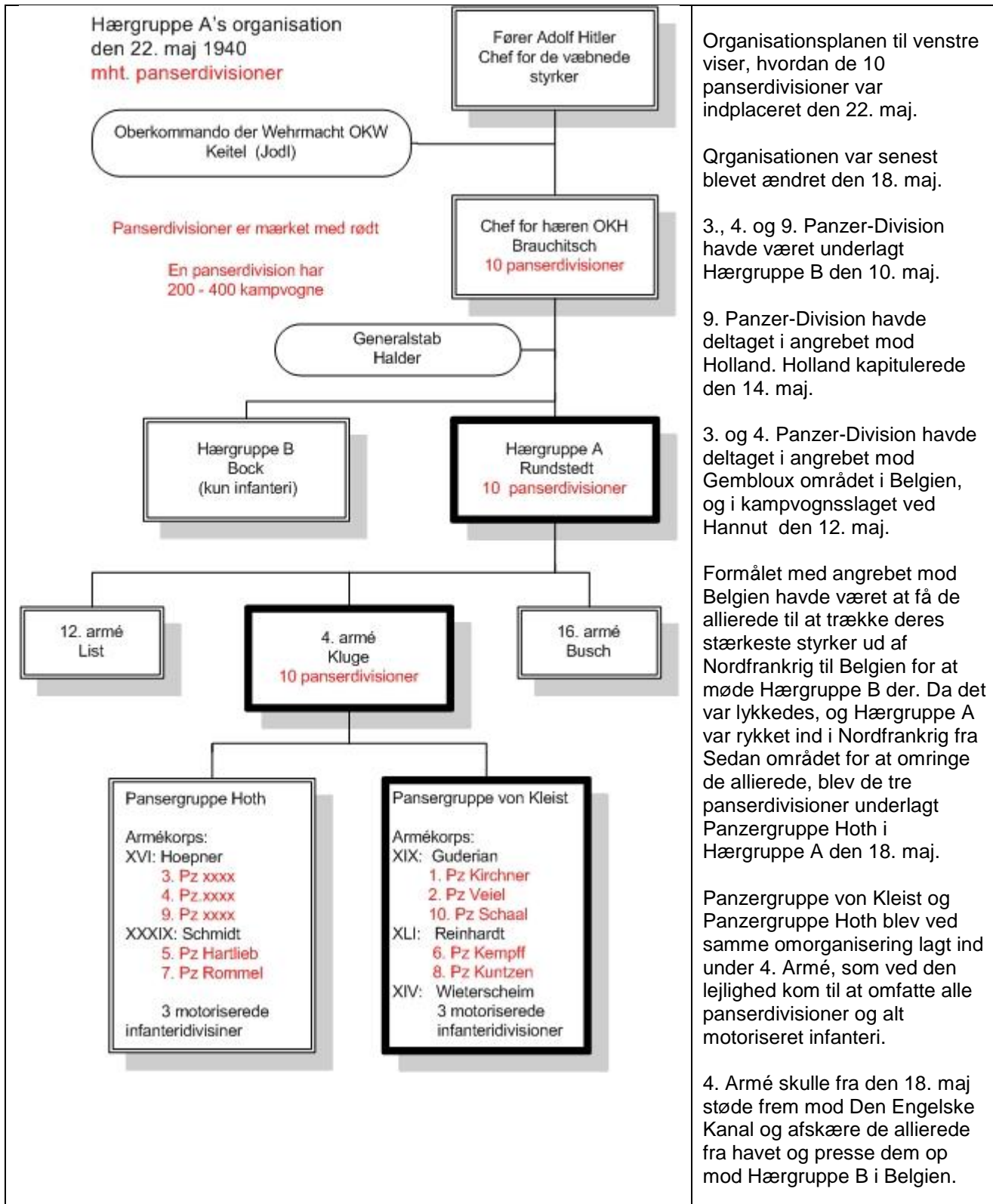
Hærens generalstabschef, Halder, var, på basis af efterretninger om de allieredes styrkeforhold og placeringer i området, ikke bekymret for et sådant angreb. BEF havde praksis talt ingen flyverstøtte, havde mistet næsten alle sine tunge kampvogne i aktionen ved Arras den 21., og havde praktisk talt ingen panserværnskanoner. Halder forventede, at von Kleists pansergruppe, støttet af eget motoriseret infanteri, rykkede frem over Aa - linjen så hurtigt som muligt for at afskære de allierede i at nå frem til Dunkerque. BEF ville derved være afskåret for at få forsyninger og forstærkninger, samt være afskåret for at kunne evakuere tilbage til England.

Chefen for 4. Armé var på sin side utryg ved situationen omkring Arras, hvor de allierede havde startet en modangreb den 21. maj, som ganske vist var blevet slået tilbage. De marcherende alm. infanteridivisioner var den 21. maj ikke nået til Arras området endnu i tilstrækkeligt omfang. Han ville ligesom von Kleist også gerne have udsat panserstyrkernes fremstød, for at mere alm. infanteri kunne nå at komme frem.

XX [\(tilbage til indholdsfortegnelse\)](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Organisationsplan for Hærgruppe A

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

2. Kronologi for general von Rundstedt chef for Hærgruppe A

Dato og evt. kl. ca	Aktiviteter og handlinger, der har relation til stopordrerne den 23. og 24. maj.
14. maj	General von Rundstedt var chef for Hærgruppe A, der den 14. maj gennembrød den franske forsvarslinje ved Sedan, og fortsatte vestpå mod Kanalkysten.
17. maj	OKW forstærkede sin ordre om, at der skulle gøres tilstrækkelige ophold under de motoriserede enheders fremrykninger for at få samling (Aufschliessen) på styrkerne. Problemet var, at de motoriserede divisioner den dag var kommet så langt foran infanteriet, at der var opstået et hul langs fremrykningen med fare for flankeangreb.
20. maj	Hærgruppe A nåede til byen Abbéville ved Kanalkysten. Den allierede hovedstyrke var derved blevet indkredset af de to tyske hærgrupper.
21. maj	Engelsk / fransk angreb med panservogne ved Arras for at slippe ud af indkredsningen. Angrebet blev standset af hærgruppens 7. Panzer-Division. (Rommel) Hærgruppens alm. infanteri var endnu ikke kommet frem for at sikre området.
22. / 23. maj	I området nord for en linje mellem Béthune og Kanalkysten vestfor, med byerne Boulogne og Calais, befandt der sig nu 5 panserdivisioner og 2 SS infanterienheder fra von Kleists pansergruppe – men endnu ingen alm. infanteridivisioner.
23. maj morgen	General von Kleist påpegede i en melding til sin chef, chefen for 4. armé, von Kluge, om situationen for sin pansergruppe: at 50% ¹ af gruppens kampvognene var blevet beskadiget siden den 14. maj, og at han (von Kleist), på grund af spredningen af styrkerne og manglende alm. infanteri, ville foreslå en pause i fremrykningerne. Styrkerne ville, ifølge von Kleist, være "begrusst" ved en sådan pause.
23. maj kl. 17.	Chefen for 4. Armé, von Kluge, foreslog von Rundstedt, at der blev stoppet for fremrykninger den følgende dag den 24. maj. Dagen skulle bruges til at få samling på panserstyrkerne, og at få det alm. infanteri til at slutte yderligere op for at sikre området omkring Arras. Von Rundstedt var indforstået med forslaget.
23. maj kl. 18	Von Rundstedt udstedte ordren til sin Hærgruppe A om stop for fremrykninger mod det indkredsede område den 24. maj. Stopordren omfattede alle 10 panserdivisioner samt motoriseret infanteri. To alm. infanteridivisioner øst for Arras - nær Hærgruppe B's område - blev dog ikke omfattet af ordren. Hærgruppe B, der udelukkende bestod af alm. infanteridivisioner, fortsatte angrebet mod området fra øst og syd.
23. maj kl. 23	Hærens chef, von Brauchitsch, udsendte en ordre om, at 4. Armé skulle overføres til Hærgruppe B fra den 24. juni kl. 20. Hærgruppe B, med general von Bock som chef, skulle alene overtage opgaven med nedkæmpelsen af de allierede styrker i det indkredsede område. Von Rundstedts Hærgruppe A skulle ikke længere deltage i indkredsningen, men skulle alene have til opgave at sikre frontlinjen mod Sydfrankrig tværs over Nordfrankrig fra Sedan i øst til Abbéville i vest.
24. maj kl. 11.30	Hitler aflagde besøg i von Rundstedts hovedkvarter i Charleville. Hitler var inden mødet ikke blevet orienteret om von Brauchitschs ordre om omorganisering. Hitler havde mest tillid til von Rundstedts håndtering af situation. Hitler annullerede ordren, lod von Rundstedt beholde 4. Armé i Hærgruppe A, og understøttede von Rundstedts stopordre ved at udsende sin egen stopordre 1 time senere. Hitler lod det være op til von Rundstedt at bestemme, hvornår og hvordan stopordren skulle afvikles. Hitler tog end ikke kontakt til generalstaben i OKH før beslutningen om stopordren.
24. maj kl. 12.45	Hitlers stopordre udsendtes kl. 12.45. Om ordlyden se side 11.
24. maj før midnat	Von Rundstedt modtog en melding fra generalstaben til hærgrupperne om en såkaldt "frigivelse" af området frem til linjen Dunkerque – Cassel – Estaires – Armentières – leper (Ypres) – Oostende, dvs. en linje rundt om de indkredsede styrker. Det var ikke en ordre til angreb, men en tilladelse til at trænge ind i området frem mod den nye linje uden på forhånd at aftale dette med OKH. Von Rundstedt kunne have brugt "frigivelsen" som påskud til at hæve stopordren, men gjorde det ikke. Von Rundstedt videregav ikke meldingen til 4. armé!!! – der indtil videre levede med, at der var seriøse militærtaktiske overvejelser fra generalstabens side bag Hitlers stopordre.
26. maj formiddag	Von Rundstedt besøgte generalerne von Kleist og Hoth, cheferne for de to pansergrupper i von Kluges 4. Armé, for at orientere sig om situationen.
26. maj kl. 13.30.	Hitler ophævede stopordren efter en samtale med general von Rundstedt.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

3. Kronologi for general von Kluge chef for 4. Armé

Dato og evt. kl. ca	Aktiviteter og handlinger, der har relation til stopordrerne den 23. og 24. maj.
23. maj morgen	General von Kleist påpegede i en melding til sin chef, chefen for 4. armé, von Kluge, om situationen for sin pansergruppe: at 50% ¹ af gruppens kampvognene var blevet beskadiget siden den 14. maj, og at han (von Kleist), på grund af spredningen af styrkerne og manglende alm. infanteri, ville foreslå en pause i fremrykningerne. Styrkerne ville, ifølge von Kleist, være "begrüsst" ved en sådan pause.
23. maj efterm.	XLI Armékorps' 6. og 8. Panzer-Division var klar til at starte fremrykning over Aa-linjen ind i det indkredsede område fra hhv. Saint-Omer og Aire, men fik ordre af von Kluge til at vente til den 24. maj. Enheder fra 8. Panzer-Division nåede i løbet af eftermiddagen den 23. maj 15 km på den anden side af Aa-linjen til Hazebrouck ² under en rekognoscering uden at møde væsentlig modstand.
23. maj kl. 17	Von Kluge, foreslog sin chef, chefen for Hærgruppe A von Rundstedt, at der blev stoppet for fremrykninger den følgende dag den 24. maj. Dagen skulle bruges til at få samling på panserstyrkerne, og at få infanteriet til at slutte yderligere op for at sikre området omkring Arras. Von Rundstedt var indforstået med forslaget.
23. maj kl. 18	Von Rundstedt udstedte ordre til sin Hærgruppe A om midlertidigt stop for fremrykninger mod det indkredsede område den 24. maj.
24. maj kl. 12.45	Efter et kort møde med von Rundstedt udstedte Hitler sin stopordre kl. 12.45. Hitlers ordre var en videreførelse af von Rundstedts stopordre af den 23. maj om aftenen. Hitlers stopordre var mere specifik, idet den forbød de motoriserede enheder at overskride Aa-linjen. Det ville være op til von Rundstedt, hvornår stopordren skulle trækkes tilbage. De enheder fra arméen, der havde etableret brohoveder på den anden side af Aa-linjens vandløb, trak sig tilbage fra disse brohoveder. Se situationen i XIX Armékorps herunder.
26. maj formiddag	Von Rundstedt besøger generalerne von Kleist og Hoth cheferne for de to pansergrupper for at orientere sig om situationen
26. maj kl. 13.30	Hitler ophæver stopordren efter en samtale med general von Rundstedt.
27. maj morgen	Efter at stopordren var blevet ophævet rykker 6 panserdivisioner og motoriseret infanteri over Aa-linjen. Fra Saint-Omer og sydpå avancerer de motoriserede enheder hurtigt. Hovedparten af de allierede styrker var de foregående dage rykket nordpå mod Dunkerque. En del af den 1. franske armé bliver omringet omkring Lille, og må kapitulere den 31. maj. Ved Gravelines må 1. Panzer-Division opgive at rykke frem mod Dunkerque på grund af oversvømmelser, kanaler, blød jordbund på grund af regnvejret og en massiv forsvarsmur i form af enheder fra den 7. franske armé. Panserdivisionen bliver trukket tilbage, og fremrykningen overtaget af den 20. motoriserede infanteridivision.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

4. Kronologi for generalerne von Kleist og Hoth for pansergrupperne

Dato og evt. kl. ca	Aktiviteter og handlinger, der har relation til stopordrerne den 23. og 24. maj.
23. maj morgen	General von Kleist – chef for Panzergruppe von Kleist – påpegede i en melding til sin chef, chefen for 4. armé von Kluge, om situationen for pansergruppen: at 50% af kampvognene var blevet beskadiget siden den 14. maj ¹ , og at han (von Kleist), på grund af spredningen af styrkerne og manglende infanteri, ville foreslå en pause i fremrykningerne. Styrkerne ville være "begrüsset" ved en sådan pause.
23. maj efterm.	XLI Armékorps' 6. og 8. panserdivision var klar til at starte fremrykning ind i det indkredsede område fra hhv. Saint-Omer og Aire, men fik ordre af arméens chef von Kluge til at vente til den 24.
23. maj efterm.	Enheder fra 8. Panzer-Division når i løbet af eftermiddagen 15 km på den anden side af Aa-linjen til Hazebrouck² under en rekognoscering uden at møde væsentlig modstand.
23. maj kl. 18	Von Rundstedt udstedte ordre til sin de motoriserede enheder i Hærgruppe A om stop for fremrykninger mod det indkredsede område den 24. maj.
24. maj	XIX Armékorps' 1. Panzer-Division i Panzergruppe von Kleist nåede frem til Aa-kanalen ved Holque syd for Gravelines, og etablerede brohoveder på den anden side flere steder, dybest ved Bourbourg – Ville 10 km syd for Gravelines.
24. maj kl. 12.45	Hitler udstedte sin stopordre kl. 12.45. Hitlers ordre var en videreførelse af von Rundstedts stopordre af den 23. maj. De enheder der havde etableret brohoveder på den anden side af Aa-linjens vandløb, skulle trække sig tilbage fra disse brohoveder.
26. maj formiddag	Von Rundstedt besøger generalerne von Kleist og Hoth cheferne for de to pansergrupper i von Kluges 4. Armé for at orientere sig om situationen.
26. maj kl. 13.30	Hitler ophæver stopordren efter en samtale med general von Rundstedt.
27. maj morgen	Efter at stopordren var blevet ophævet rykker 6 panserdivisioner og motoriseret infanteri over Aa-linjen. Fra Saint-Omer og sydpå avancerer de motoriserede enheder hurtigt. Hovedparten af de allierede styrker er de foregående dage rykket nordpå mod Dunkerque. En del af den 1. franske armé bliver omringet omkring Lille, og må kapitulere den 31. maj.
27. maj	Ved Gravelines må 1. Panzer-Division opgive at rykke frem mod Dunkerque på grund af oversvømmelser, kanaler, blød jordbund på grund af regnvejret og en massiv forsvarsmur i form af enheder fra den 7. franske armé. Panserdivisionen bliver trukket tilbage, og fremrykningen overtaget af den 20. motoriserede infanteridivision. Divisionen bliver trukket ned mod Somme floden for at være klar til angrebet mod Paris og Sydfrankrig.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

5. Kronologi for hærchef von Brauchitsch og generalstabschef Halder

Dato og evt. kl. ca	Aktiviteter og handlinger, der har relation til stopordrerne den 23. og 24. maj.
23. maj aften	Hærchefen von Brauchitsch og generalstabschefen Halder modtog meddelelsen om von Rundstedts stopordre for den 24. maj. Begge blev stærkt utilfredse med, at fremrykningen mod Dunkerque nu blev sinket / standset.
23. maj sen aften	På grund af von Rundstedts tøven med hensyn til yderligere fremrykning mod Dunkerque besluttede von Brauchitsch at omorganisere de styrker, der skulle angribe ind i det omkringende område. Hærgruppe A's 4. Armé, med alle panserdivisionerne og de motoriserede enheder, skulle underlægges Hærgruppe B. Hærgruppen B skulle så alene have til opgave at nedkæmpe de allierede i det indkredsede område. Von Rundstedt med resten af Hærgruppe A skulle sikre hele linjen fra Sedan til Abbéville mod angreb sydfra, og gøre klar til den nye offensiv, Fall Rot, mod Paris og Sydfrankrig. Ændringen i kommandoforholdene skulle træde i kraft den 24. maj kl. 20.00. Chefen for generalstaben, Halder, var ikke enig med von Brauchitsch om det fornuftige i selve omorganiseringen, og havde ikke underskrevet ordren! ^{HAL 318}
24. maj kl. 11.30	Hitler ankom til møde i von Rundstedts hovedkvarter i Charleville. Hitler var inden mødet ikke blevet orienteret om von Brauchitschs omorganisering. Hitler havde mest tillid til von Rundstedts håndtering af den foreliggende situation. Hitler annullerede von Brauchitschs ordre, lod von Rundstedt beholde 4. Armé i sin Hærgruppe A, og understøttede von Rundstedts stopordre ved at udstede sin egen stopordre en time senere. Hitler lod det være op til von Rundstedt at bestemme, hvornår og hvordan stopordren skulle afvikles. Hitler tog end ikke kontakt til generalstabschef Halder for at få en forklaring, før han tog sin beslutning.
24. maj kl. 12.45	Hitlers "egen" stopordre blev udstedt kl. 12.45. Om ordlyden se ovenfor.
24. maj efterm.	Hitler indkaldte von Brauchitsch til møde om kommandoforholdene i hæren. Hitlers utilfredshed med von Brauchitschs dispositioner med hensyn til Hærgruppe A dominerede mødet i en sådan grad, at årsagen til von Brauchitschs og Halders modstand mod von Rundstedts stopordre end ikke kom på dagsorden!!!.
24. maj sen aften	Generalstabschef Halder og operationschef Greiffenberg udarbejdede en melding til hærgrupperne om en såkaldt "frigivelse" af området frem til linjen Dunkerque – Cassel – Estaires – Armentières – Ieper (Ypres) – Oostende, dvs. en yderligere indsnævring rundt om de indkredsede allierede styrker. Det var ikke en ordre til angreb, men en tilladelse til at trænge ind i området, uden at aftale dette med hærchefen eller generalstabschefen. ^{HAL 318} Indenfor det yderligt afgrænsede område måtte kun Luftwaffe prøve at nedkæmpe de allierede. Med denne "frigivelse" i forhold til Hitlers stopordre ville arméerne og armékorpsenes chefer være klar over generalstabens holdning til Hitlers stopordre. Helt exceptionelt videregav von Rundstedt ikke generalstabschefens melding om "frigivelsen" til 4. armé!!! – der indtil videre levede med, at der var "rene" militærtaktiske overvejelser bag stopordren.
25. maj formiddag	Hærchefen von Brauchitsch prøvede under et møde med Hitler, at få ham til at ophæve stopordren, men forgæves. Hitler havde overladt gennemførelsen og ophævelsen af stopordren til von Rundstedt. Hærchefen var således, i beslutningsprocessen om genoptagelse af fremrykningen, underlagt sin underordnede chefen for Hærgruppe A von Rundstedt. ^{HAL 318, KHf 370}
26. maj kl. 13.30	Hitler ophævede stopordren efter en samtale med general von Rundstedt.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

xx

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

6. Kronologi for Hitlers indgreb og stopordre af den 24. maj 1940

Dato og evt. kl. ca	Aktiviteter og handlinger, der har relation til stopordrerne den 23. og 24. maj.
23. maj eftermid.	Hitler modtog et telefonopkald fra Göring, chefen for det tyske flyvevåben Luftwaffe. Göring havde netop hørt om den yderligere indsnævring af det indkredsede område. Uden at konferere med sine "Luftflotten" chefer eller stabschefen for Luftwaffe lovede Göring, at hans Luftwaffe alene kunne nedkæmpe de allierede i det indkredsede område. Bortset fra Göring var alle i Luftwaffes ledelse overbevist om, at Luftwaffe ikke kunne magte denne opgave. En væsentligste årsag: Deres fly var for langt væk fra det indsnævrede område til at kunne operere effektivt.
24. maj kl. 11.30	Hitler ankom til et møde med von Rundstedt i Hærgruppe A's hovedkvarter i Charleville. Hitler var inden mødet ikke blevet orienteret om, at chefen for hæren, von Brauchitsch, havde overflyttet 4. Armé med alle panserstyrkerne til Hærgruppe B, og at nedkæmpningen af de allierede i det indkredsede område nu alene skulle være Hærgruppe B's opgave. Hitler havde mest tillid til von Rundstedts håndtering af situationen. Hitler annullerede von Brauchitschs ordre, lod von Rundstedt beholde 4. Armé i Hærgruppe A, og understøttede von Rundstedts stopordre ved at udsende sin egen stopordre kl. 12.45. Hitler lod det være op til von Rundstedt at bestemme, hvornår og hvordan stopordren skulle afvikles. Hitler tog end ikke kontakt til generalstabschefen, Halder, for at orientere sig om det formålstjenlige ved ordren. Halder, var ikke enig med von Brauchitsch om det fornuftige i omorganiseringen, og havde ikke underskrevet ordren, selv om han var modstander af stopordren! ^{HAL 318}
24. maj kl.12.45	Hitlers "egen" stopordre udstedtes kl. 12.45. Om ordlyden se nedenfor.
24. maj kl.16	Hitler indkaldte von Brauchitsch til møde om kommandoforholdene i hæren. Hitlers utilfredshed med Brauchitschs dispositioner med hensyn til Hærgruppe A dominerede mødet i en sådan grad, at von Brauchitschs og Halders modstand mod stopordren end ikke kom på dagsordenen.
25. maj formiddag	Hærchefen von Brauchitsch prøvede under et møde med Hitler, at få ham til at ophæve stopordren, men forgæves. Hitler havde overladt gennemførelsen og ophævelsen af stopordren til von Rundstedt. Hærchefen var således i beslutningsprocessen om genoptagelse af fremrykningen underlagt sin underordnede chefen for Hærgruppe A von Rundstedt!.
26.maj efterm.	Hitler ophævede stopordren efter en samtale med general von Rundstedt.

Ordlyden af Hitlers stopordre

Hitlers stopordre "Halt-Befehl" som udsendt af chefen for Hærgruppe A den 24. maj 1940 kl. 12.45:

Originaltekst	Dansk oversættelse
<p>– "Auf Befehl des Führers ist der Angriff ostwärts Arras mit VIII und II A.K. im Zusammenwirken mit linker Flügel Heeresgruppe B nach Nordwesten fortzusetzen. Dagegen ist nordwestlich Arras die allgemeine Linie Lens – Béthune – Aire – St. Omer – Gravelines (Kanallinie) nicht zu überschreiten. Es kommt auf dem Westflügel vielmehr darauf an, alle beweglichen Kräfte aufschliessen und den Feind an der genannten günstigen Abwehrlinie anrennen zu lassen."</p> <p>A. K. = Armékorps</p>	<p>– På Førerens ordre skal VIII og II armekorps øst for Arras fortsætte deres angreb i nordvestlig retning koordineret med Hærgruppe B's venstre fløj. Nordvest for Arras må linjen Lens – Béthune - Aire – Saint-Omer – Gravelines (Kanallinjen) ikke overskrides. På vestfløjen er det vigtigt at samle alle motoriserede styrker langs denne gunstige forsvarslinje, og lade fjenden blive presset op mod den.</p> <p>VIII og II armekorps er alm. infanteri underlagt Hærgruppe A.</p>

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

xx

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Førerordre nr. 13

Senere på dagen den 24. udsender Hitler en førerordre (Weisung) vedrørende den fortsatte krigsførelse.

Originaltekst Weisung Nr. 13	Dansk oversættelse Førerordre nr. 13
Nächstes Ziel der Operationen ist die Vernichtung der im Artois und in Flandern eingeschlossenen franz.-engl.-belg. Kräfte durch konzentrischen Angriff unseres Nordflügels sowie die rasche Besitznahme und Sicherung der dortigen Kanalküste.	Næste mål for krigsførelsen er tilintetgørelsen af de i Artois og Flandern indesluttede franske, engelske og belgiske styrker. Dette skal ske med koncentrerede angreb fra vor nordfløj sammen med en hurtig besættelse og sikring af kanalkysten. <i>(Artois er området omkring byerne Arras, Lens, Bethune og Saint-Omer.)</i>

Görings mulige indflydelse på Hitlers stopordre

Havde Herman Göring indflydelse på Hitlers stopordre? Flere historikere mener, at Göring har haft en indflydelse, ved hans tilbud til Hitler om, at hans flyvevåben, Luftwaffe, skulle nedkæmpe de allierede i det indkredsede område. Det skulle især ske, når de forsøgte at trænge ud til Kanalkysten. Göring lovede i en samtale med Hitler den 23. maj, at nedkæmpe de allierede i og omkring havnebyerne Boulogne, Calais og Dunkerque.

Luftwaffes lette fly, jagere og Stukas dykbombere, var på dette tidspunkt baseret så langt fra Flandern, at de ikke kunne sættes ind mod de ønskede mål!

2. og 10. Panzer-Division var den 23. allerede ved at nedkæmpe de allierede i Boulogne og Calais, og ingen nævneværdige allierede styrker opholdt sig på det tidspunkt i Dunkerque. Først efter den 26. maj begyndte større allierede enheder at ankomme til Dunkerque, og de havde kun brug for byens havnekajer og stranden øst for byen for at blive evakueret..

Den 26. maj om eftermiddagen ophævede Hitler stopordren, før Luftwaffe overhovedet havde fået lejlighed til at vise, om det kunne klare opgaven. Naturligvis ville Hitler forvente, at Luftwaffe ville søge at hindre evakuering fra Dunkerque. At Luftwaffe alene skulle kunne tvinge de allierede til at opgive kampen og evakueringen, har næppe foresvævet Hitler, hans manglende militære erfaring til trods. Havde Hitler accepteret Görings ide som eneste våben mod de allierede, ville von Rundstedt givetvis have advaret ham om det uholdbare i forslaget på mødet den 24. maj kl.11.30. En væsentlig faktor, der talte imod Görings ide, var vejrafhængigheden og det faktum, at hans flystyrker var stationeret langt fra det indkredsede område.

Konklusioner vedrørende stopordrerne

Hvad var årsagerne til de to stopordrer *Min egen konklusion på Hitlers stopordre findes sidst i afsnittet*

Nøglepunkterne for konklusioner (se evt. organisationsplanen side 6)

- Chefen for "Panzergruppe von Kleist", general von Kleist, rapporterede den 23. maj om formiddagen til sin chef - chefen for 4. Armé - general von Kluge. I forbindelse med rapporteringen anmodede von Kleist om en dags pause i fremrykningerne. Pausen skulle bruges til at få bedre samling på styrkerne, og især til at få infanteriet til at slutte op. Styrkerne ville - som det hed i hans anmodning - være "begrüssst" med en sådan pause. Et sådant ønske fremgår dog ikke af hans to panserarmékorps' - XIX og XLI - krigsdagbøger. Pansergruppens XLI Armékorps, med general Reinhardt som chef, havde planlagt, og var klar til at starte fremstød fra såvel Saint-Omer som Aire den 23. maj om eftermiddagen med henholdsvis den 6. og den 8. Panzer-Division. General Kleist beordrede om eftermiddagen de to planlagte fremstød udsat indtil næste morgen den 24. På dette tidspunkt var general von Rundstedts generelle stopordre for 4. Armés motoriserede enheder i mellemtiden trådt i kraft.^{HMW 276}

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

- b. Om eftermiddagen samme dag - den 23. - kontaktede chefen for 4. Armé - general von Kluge - chefen for Hærggruppe A - general von Rundstedt -, og anmodede om en dags pause i 4. Armés fremrykninger for at infanteriet kunne nå at slutte bedre op. Dette gjaldt især i området omkring Arras, hvor der to dage i forvejen havde været et allieret modangreb. Von Rundstedt indvilligede i von Kluges anmodning.
- c. Om aftenen samme dag - den 23. - udstedte von Rundstedt en ordre om stop for de motoriserede gruppers fremrykninger ind i det indkredsede område.
- d. Samme aften - den 23. - besluttede hærchefen, general von Brauchitsch, på grund af tøven i de motoriserede gruppers fremrykninger, at omorganisere kommandoforholdene. Hærggruppe B - med general von Bock som chef - skulle alene overtage ansvaret for at afskære de indkredsede allierede styrkers adgang til havet, og derefter nedkæmpe dem. Til det formål skulle den 4. Armé med alle pansergrupperne og de motoriserede infanterigrupper overgå til Hærggruppe B. Det skulle ske den følgende dag - den 24. - om aftenen. Ville det lykkes den forstærkede Hærggruppe B at afskære de allierede fra havet, blev de allierede afskåret for at få forsyninger og forstærkninger, og afskåret fra muligheden for at blive evakueret. Hærggruppe A skulle til gengæld koncentreres langs floderne Somme og Aisne. Den skulle sikre mod flankangreb sydfra og samtidig gøre klar til angrebet mod Sydfrankrig. *(Generalstabschefen Halder var ikke enig i hærchefen von Brauchitschs omorganisering. Han anså det for at være en ansvarsforflygtigelse fra hærchefens side, og kontraskriver ikke ordren om omorganiseringen. Ifølge Halder skulle hærchefen von Brauchitsch selv tage ansvaret for at nedkæmpe af de allierede i det indkredsede område. Dette skulle ske ved at udstede specifikke ordrer til de to hærggrupper A og B.)*
- e. Næste dag den 24. kl. 11.30 ankommer Hitler til chefen for Hærggruppe A, von Rundstedts hovedkvarter. Hitler ønskede at blive opdateret med hensyn til den militære situation. Hitler havde stor tillid til von Rundstedt, var yderst tilfreds med de resultater, han havde opnået med at føre Hærggruppe A gennem Ardennerne, og indkredse de allierede i det sydlige Belgien og Nordfrankrig. Hitler accepterede von Rundstedts måde at føre felttoget på. Hitler accepterede også von Rundstedts ide, der gik ud på at holde panserstyrkerne tilbage langs Aa-linjen, og lade Hærggruppe B's infanteri østfra presse de allierede over mod panserstyrkerne. Hitler reagerede derfor voldsomt, da han hørte om hærchefen von Brauchitschs flytning af panserstyrkerne fra Hærggruppe A til Hærggruppe B, og at give alene Hærggruppe B til opgave at nedkæmpe de allierede og afskære dem fra at nå ud til kysten. **Hitler beordrede derfor von Brauchitsch til at kalde ordren om overflytning af panserstyrkerne tilbage.** Hitler konsulterede ikke en gang generalstabschefen for hæren, Halder, før han besluttede sig til, at bekræfte og understøtte von Rundstedts stopordre ved at udstede sin egen meget specifikke stopordre for panserstyrkerne. Hitler lader det endog være op til von Rundstedt at beslutte, når hans, Hitlers, stopordre skal ophæves! Von Rundstedt bliver herved i dette spørgsmål i praksis chef for hærchefen von Brauchitsch!!!
- f. Hitler indkaldte chefen for hæren von Brauchitsch til møde samme dag - den 24. - kl. 16. Hitler benyttede mødet til at overfuse von Brauchitsch, på grund af hans omorganisering uden at have - efter Hitlers mening - beføjelser til det. Det formålstjenlige i omorganiseringen, den aktuelle situation i området, og måden de allierede styrker skulle nedkæmpes på, ville Hitler ikke ind på.
- g. For at gøre alle chefer i de to hærggrupper opmærksom på generalstabens syn på situationen (og hvem, der nu styrede slagets gang) udsendte generalstabschef Halder samme dags aften - den 24. - en melding til hærggrupperne. Indholdet var en såkaldt "frigivelse" af et område, hærggruppernes styrker kunne rykke ind i, når der var mulighed for det. Området var udpeget efter generalstabens samlede vurdering af situationen. Området, der nu kunne rykkes ind i, afgrænsedes frem til en linje rundt om området Dunkerque - Cassel - Estaires - Armentières - Ieper (Ypres) - Oostende. Dvs., at de to hærggrupper nu skulle forsøge at presse de allierede sammen i det nye afgrænsede område. Det var **ikke** en ordre til fremrykning, men en tilladelse til at trænge frem til det nye afgrænsede områdes linje, uden på forhånd at skulle aftale dette med hærchefen eller generalstabschefen. Generalstaben "frigiver" altså et område til fremrykning, hvis vestgrænse ligger ca. 20 km øst for Aa-linjen. Se kortet side 4. Meldingen gælder alle styrker, også panserstyrkerne. Meldingen kom, "utilsigtet naturligvis", til at tilkendegive generalstabens syn på stopordrerne, uden at opfordre til lydighedsnægtelse. Stik imod sædvane videresendte von Rundstedt ikke generalstabens melding til 4. Armés panserstyrker!
- h. Næste dag, den 25. om formiddagen, prøvede hærchefen von Brauchitsch under et møde med Hitler, at få ham til at ophæve stopordren, men forgæves. Hitler havde overladt gennemførelsen og ophævelsen af stopordren til von Rundstedt. Hærchefen var således - i beslutningsprocessen om genoptagelse af fremrykningen - underlagt sin underordnede, chefen for Hærggruppe A von Rundstedt.
- i. Den 26. om formiddagen besøgte von Rundstedt generalerne von Kleist og Hoth, cheferne for de to pansergrupper i von Kluges 4. Armé, for at orientere sig om situationen.
- j. Den 26. om eftermiddagen ophævede Hitler sin stopordre efter en samtale med von Rundstedt.

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Hitlers mulige hensigt med sin stopordre

Hitlers udstedte, som allerede nævnt, sin stopordre omkring ved middagstid den 24. maj under et møde med chefen for Hærgruppe A generaloberst Gerd von Rundstedt.

Udover, hvad der fremgår af ordvalget i Hitlers stopordre, og den efterfølgende Førerordre nr. 13 (se side 11), eksisterer der ikke nogen dokumentation for, hvad Hitlers hensigt var med stopordren, ud over at bekræfte von Rundstedts stopordre. Det eneste skriftlige, der findes fra samtalen ved mødet, er et notat om mødets beslutninger i Hærgruppe A's krigsdagbog³.

Da stopordren fik så vidtrækkende betydning for Tysklands fremtidige krigsførelse, har der været fremsat forskellige bud på, hvad Hitler så at sige måtte have haft i baghovedet, da han udstedte ordren. Generelt set går historikerne går ud fra, at der må have været en eller anden militærtaktisk, strategisk eller politisk rationel overvejelse.

Trods Hitlers overfusning af hærchefen von Brauchitsch den 24. maj om eftermiddagen, havde von Brauchitsch på deres møde den 25. maj om formiddagen givetvis forsigtigt forklaret Hitler om hans, von Brauchitsch, og generalstabschefens, Halders, syn på situationen. Det kan have fået Hitler til selv at indse det uheldige i stopordren, hvis han ikke allerede havde indset det.

Da Hitler udstedte sin stopordre den 24. maj ved middagstid havde von Rundstedts egen stopordre reelt været i funktion siden den 23. maj om aftenen. Hitlers stopordre var således en forlængelse af von Rundstedts stopordre. Von Rundstedts stopordre var begrundet i et ønske om at afvente mere alm. infanteri til områder omkring Arras, før panserstyrkerne gik til angreb. Det angreb, der skulle afskære de allierede adgangen til Kanalkysten omkring Dunkerque. Indtil panserstyrkerne blev forstærket med alm. infanteri, skulle Hærgruppe B alene med sine 21 alm. infanteridivisioner søge at presse de allierede mod vest over mod panserstyrkerne.

Efter at Hitler havde udstedt sin egen stopordre, havde han ved flere lejligheder talt om flere vidt forskellige overvejelser, der kunne tolkes som en begrundelse for stopordren. Han har dog ikke på noget tidspunkt søgt at udpege von Rundstedt som kilden til stopordren. Hitler har heller ikke senere givet udtryk for, at fortrød sin stopordre.

Hitlers mulige begrundelser for at udstede stopordren

De fire nedennævnte "begrundelser" er alle i forskellige sammenhænge dukket op **efter** udstedelsen af stopordren, og ingen af dem materialiserede sig efter at stopordren var udstedt. Så de har unægtelig karakteren af at være efterrationaliseringer.

1. Flanderns mudder

Panserstyrkerne måtte ikke køre fast i Flanderns mudder og vandhuller. Forestiller man sig, at panserstyrkerne kom ind i et landskab som området omkring Passchendaele i efteråret 1917, ville de være fortabt. Kampvognene ville køre fast i mudderet og være "sitting ducks" for de allieredes artilleri og fly. Men sådan var landskabet ikke i 1940. Årsagen til mudderet og vandhullerne i 1917 var en periode med usædvanlig kraftig regn, et net af skyttegrave, og ikke mindst at det kunstige afvandingsystem for området var blevet ødelagt af millioner af granatnedslag. Det var ikke tilfældet i 1940. Først kunne de allierede styrker således hurtigt passere gennem området på vej mod nord, og da de havde passeret, kunne tyske panserstyrker besætte området på vej mod øst fra Aa-linjen. Hitler havde selv været soldat i Flandern i 1917.

Området ved Gravelines ved Aa-linjens møde med Kanalkysten var ved at blive oversvømmet fra den 23. maj efter at sluserne i området var blevet åbnet. Men 20 km sydligere, var området farbart for panserstyrker.

2. Hensynet til England

Hitler ønskede ikke at "erobre" England for at indlemme det i hans europæiske storrig. Det fremgår allerede af hans bog "Mein Kampf". Hitler ville erobre landområder og herske på det europæiske fastland på samme måde, som England

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

havde erobret og beherskede sine koloniområder. Hitler ville herske på det europæiske fastland, England skulle herske på verdenshavene. Hitlers ønske var allerede før 1939, at kunne indgå en fredsaftale med England uden at skulle føre krig med England, endelige besætte landet.

Da England (sammen med Frankrig) erklærede Tyskland krig den 3. september 1939 kom dette som et chok for Hitler. München aftalen året før havde givetvis overbevist Hitler om, at han kunne slippe af sted med at angribe Polen uden nogen risiko for en væbnet konflikt med England eller Frankrig. Situationen efter den 3. september 1939 var derfor, at Hitler ville tvinge England til at indgå en fredsaftale, uden at angribe selve landet. Det skulle ske ved at nedkæmpe både den engelske og den franske hær under et angreb på Vesteuropa. Var Vesteuropas fastland først besat, var Hitler overbevist om, at England ville indgå en fredsaftale med ham, uden at han behøvede at angribe selve England. Et angreb over Den Engelske Kanal var det tyske militær ikke gearret til, og militæret traf heller ikke i månederne efter den 3. september 1939 frem til den 10. maj 1940 nogen seriøse forberedelser til det.

At den engelske hær i Frankrig ikke skulle skånes, fremgår tydeligt af Førerordre nr. 13 (se side 11) og efterfølgende dagsbefalinger til de væbnede styrker.

Ikke desto mindre talte Hitler ved flere lejligheder meget positivt om det engelsk - tyske forhold efter at evakueringen ved Dunkerque var overstået, men før Slaget om England var begyndt.^{FKH 390} En form for efterrationalisering af hans stopordre, da konsekvensen af stopordren var gået op for ham.

Den 10. maj 1941 - få dage før afslutningen af Hitlers bombeoffensiv mod England og angrebet på Sovjetunionen - fløj Hitlers potentielle efterfølger Rudolf Hess til England i et tilsyneladende kapret jagerfly. Rudolf Hess var stærk fortaler for en fredsforhandling mellem England og Tyskland. Men Churchill ville ikke forhandle med ham. Trods det, at Rudolf Hess levede indtil 1987, afslørede han ikke, om hans togt var med Hitlers vidende.

3. Frygten for flankeangreb

Frygten stammede fra situationen i 1914 i starten af Første Verdenskrig. Den tyske hær var nået næsten til Paris, da den blev stoppet af et engelsk / fransk modangreb ind i et "hul" i den tyske fremrykning ved floden Marne. Den tyske hær måtte foretage et taktisk tilbagetog i området, og gravede sig ned for at stoppe modangrebet i at trænge dem længere nordpå. Herefter bredte graveriet sig til begge sider, indtil hele frontlinjen fra Kanalkysten til de schweiziske grænse var et langt skyttegravsområde i tre år.

I maj 1940 kunne det se ud som om, at situationen fra Marne ville gentage sig. Kort efter den tyske Hærgruppe A's panserstyrker havde passeret Meuse floden den 14. maj, avancerede de meget hurtigt vestpå. Infanteriet kunne ikke følge med, og der var en oplagt mulighed for et fransk flankeangreb sydfra, hvis der ellers havde været tilstrækkelige franske styrker, der kunne angribe hurtigt nok. Det var der ikke.

Den XIX. Panserarmégruppe fik ordre til at stoppe fremrykningen den 17. maj for at vente på infanteriet. Ordren kom fra hærchefen von Brauchitsch med fuld opbakning fra såvel Hitler som chefen for Hærgruppe A von Rundstedt. Generalstabschef Halder var imod. Chefen for panserarmégruppen var General der Panzertruppen Guderian. Panserarmégruppens fremrykning fortsatte dog næste dag, formelt som "væbnet rekognoscering".

Den 23. maj om aftenen udstedte von Rundstedt - i strid med dagsbefalingen fra hærchefen von Brauchitsch - en ny stopordre, igen for at infanteriet kunne slutte bedre op. Von Rundstedts stopordre gjaldt kun for panserdivisionerne vest for Aa-linjen, og var givetvis foranlediget af det allierede modangreb ved Arras den 21. maj. Et angreb som 7. Panzer-Division med Rommel som chef afviste samme dag. Rommel havde i sin rapportering omtalt, at han havde stået overfor 5 divisioner! En misforståelse - det var et antal bataljoner den 5. britiske division!

Hverken hærchefen eller generalstabschefen så nogen fare for et nyt flankeangreb mod panserstyrkerne i den nuværende situation, og hærchefen reagerede på von Rundstedts stopordre ved at overflytte panserstyrkerne til Hærgruppe B gældende fra den følgende dag, den 24. maj, om aftenen. Hærgruppe B skulle så alene have ansvaret for at hindre englænderne i at nå til Dunkerque, og til slut nedkæmpe dem.

Von Rundstedts stopordre trådte officielt i kraft den 24. om morgenen. Kl. 11.30 samme dag, den 24., kommer Hitler til von Rundstedts hovedkvarter for at blive orienteret om situationen. Hitler vælger at annullere hærchefens overflytning af

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

panserstyrkerne til Hærgruppe B, og udsteder selv en stopordre for panserstyrkerne i forlængelse af von Rundstedts. Hitler rådførte sig hverken med hærchefen eller generalstabschefen, før han udstedte sin egen stopordre.

På grund af det korte tidsrum fra starten af mødet med von Rundstedt - kl. 11.30 - og udsendelsen af Hitlers stopordre - kl. 12.30 - må det anses for givet, at Hitler taktisk set udelukkende har ladet sig påvirke af von Rundstedt. Dels til at acceptere von Rundstedts stopordre, og dels til at annullere hærchefens ændring i kommandoforholdene. Som en konklusion overdrog Hitler beslutningen om afslutningen af sin stopordre til von Rundstedt. Om mødet se nedenfor.

4. Panserstyrkerne skulle skånes før angrebet på Sydfrankrig

Ifølge flere kilder^{FKH 383} skulle Hitler allerede den 24. om eftermiddagen, efter at have udstedt sin egen stopordre, have udtalt, at det var nødvendigt at skåne panserstyrkerne op til det kommende angreb på Sydfrankrig. Der var meget få kraftige engelske / franske kampvogne i området, der var ingen flyverstøtte til rådighed for dem, og meget lidt panserbrydende artilleri i området. Det er svært at se, hvad de tyske panserstyrker kunne miste ved at angribe.

Hitlers udtalelser udmøntede sig heller ikke i nogen restriktioner i anvendelse af panserstyrkerne efter ophævelsen af stopordren to dage senere. Fem panserdivisioner gik til angreb over Aa-linjen den 27. maj, da stopordren var blevet hævet, og de allierede havde haft et par dage til at etablere forsvarsstillinger.

På grund af etablerede oversvømmelser i området ved Gravelines, mens stopordren var effektiv, blev 1. Panzer-Division trukket tilbage fra Aa-linjen den 27./28. maj og erstattet med den 20. motoriserede infanteridivision.

Min konklusion om årsagen til Hitlers stopordre

Mine egne udlægninger (fiktion) om årsagen er med skråskrift.

Min konklusion tager sit udgangspunkt i Hitlers psykopatiske træk. Han ville være den, der spillede hovedrollen i alle afgørelser, han anså for væsentlige. Han brød sig ikke om at have selvstændigt tænkende handlekraftige personer omkring sig, personer, der ikke altid var "enig" med ham. Han foretrak personer, der var gode til at komme med forslag, der faldt i hans smag, og som han bagefter kunne føre ud i livet som om, de stammede fra ham. Alt sammen træk, man kan finde hos adskillige dygtige topledere. Forskellen mellem Hitler og mange andre ledere med samme træk var, at Hitler ofte ikke kunne styre sin ophidselse, fx når andre havde truffet det, han anså for vigtige afgørelser, uden hans medvirken. Med sin umiddelbare ophidselse tabte han overblikket, med de konsekvenser, det kunne få.

Hitlers udstedte sin stopordre efter en halv times møde med chefen for Hærgruppe A, generaloberst Gerd von Rundstedt den 24. maj 1940. Von Rundstedt havde selv udstedt sin stopordre aftenen før.

Det var den anden stopordre, der overgik Hærgruppe A's panserstyrker, siden angrebet mod Vesteuropa startede den 10. maj. Begge stopordrerne var begrundet med, at panserstyrkerne skulle vente på, at det marcherende infanteri sluttede op, før panserstyrkerne rykkede videre frem. Denne gang kom ordren **ikke** fra hærchefen, von Brauchitsch, men var blevet besluttet af von Rundstedt selv.

Hærchefen var sammen med generalstabschefen opsat på hurtigt at skære det nu indkredsede område af mod nord, så hverken den engelske hær eller den franske 1. armé kunne komme ud til havet ved Dunkerque området. Se kort side 4. Den opgave kunne kun panserstyrkerne og det motoriserede infanteri fra Hærgruppe A umiddelbart klare. Hærgruppe B bestod kun af alm. infanteridivisioner, og ville ikke kunne nå at afskære den engelske hær fra at nå ud til Dunkerque.

At von Rundstedt havde udstedt sin egen stopordre til panserstyrkerne den 23. maj om aftenen, havde imidlertid fået hærchefen, von Brauchitsch, til at fratage ham kommandoen over alle panserstyrkerne og de motoriserede infanteridivisioner samlet i den 4. armé. Den ændring havde Hitler ikke fået kendskab til, før han mødte von Rundstedt den 24. maj kl. 11.30.

Hitler havde stor tillid til von Rundstedt, der som 63-årig var blevet kaldt tilbage til aktiv militærtjeneste. Von Rundstedt havde med stor succes været chef for Hærgruppe Süd ved angrebet på Polen den 1. september 1939, og igen med succes fra 10. maj 1940 ført Hærgruppe A gennem Ardennerne, over Meuse floden og frem til Den Engelske Kanal, og

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

derved indkredset de allierede i Belgien og Nordfrankrig. En operation, der blev kaldt Seglsnittet. Da indkredsningen var komplet, havde det vakt Hitlers store begejstring, og det var blevet fejret den 20. maj - 4 dage før mødet.

Mit bud på mødets forløb den 24. maj 1940 kl. 11.30 og hvordan Hitlers stopordre opstod: (nedenstående er fiktion, og kan ikke dokumenteres, da der ikke findes noget mødereferat)

Ved mødet med Hitler har von Rundstedt først redegjort for situationen omkring det indkredsede område. Den redegørelse har givetvis været til Hitlers store tilfredshed.

Dernæst har von Rundstedt fremført sine synspunkter vedrørende en pause i panserstyrkernes fremrykning over Aa-linjen, nemlig at de skulle afvente infanteriets ankomst. Dette har givetvis haft Hitlers fulde forståelse. Hitler havde senest den 18. maj klart udtrykt sin angst for et flankangreb sydfra.^{HAL 302}

Dernæst har von Rundstedt meddelt Hitler, at han nu ikke længere havde kommandoen over panserstyrkerne, og derfor heller ikke kunne opretholde pausen i panserstyrkernes fremrykning. Det var en ændring, som Hitler ikke havde hørt om.

Hitler var blevet rasende, og har i sit raseri besluttet at give kommandoen over panserstyrkerne tilbage til von Rundstedt, og følge hans ide med at 4. armé ventede på, at infanteriet sluttede op. For at understrege dette udsteder Hitler selv en stopordre omkring en halv times tid senere. Se side 11.

For at understrege sin tillid til von Rundstedt lod Hitler det være op til von Rundstedt, hvornår stopordren skulle hæves. **En helt usædvanlig handling fra Hitlers side.**

Mens stopordren var effektiv, skulle Hærgruppe B østfra med sine rene infanteridivisioner søge at presse især den engelske hær op imod Hærgruppe A's panserstyrker på den vestlige side af Aa-linjen.

Støttepunkter for min vurdering

Hitler udstedte sin stopordre med umiddelbar virkning. Men von Rundstedts stopordre var under mødet allerede effektiv, og ville gælde indtil kl. 20 samme aften, med mindre han selv ophævede den. Hitler kunne have brugt tiden indtil kl. 20 til at orientere sig om situationen og baggrunden for omorganiseringen hos hærens generalstabschef Halder.

Som ovenfor nævnt, lod Hitler det være op til von Rundstedt, hvornår stopordren skulle hæves. Det var en helt usædvanlig beslutning fra Hitlers side, der enten tyder på manglende overblik eller en ren gestus fra Hitlers side overfor von Rundstedt. **Med beslutningen gjorde Hitler i praksis von Rundstedt til hærchef, så længe stopordren løb!**

Hitler indkaldte udstederen af organisationsændringen – hærchefen von Brauchitsch – til et møde kl. 16 samme eftermiddag. Årsagen til organisationsændringen – og dermed ophævelse af von Rundstedts stopordre kl. 20 samme aften – blev **ikke** diskuteret på mødet. Hitler benyttede mødet til at overfuse von Brauchitsch for hans ændringer af organisationen uden hans - Hitlers – medvirken eller godkendelse.

Ved et møde med Hitler næste dags formiddag, med bl.a. von Brauchitsch, gennemgik von Brauchitsch situationen, og anmodede Hitler om at ophæve stopordren, for at de to hærgrupper tilsammen kan standse den engelske hærs tilbagetog mod Dunkerque. Hitler afslog dette med henvisning til, at det var von Rundstedts beslutning.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Konsekvenserne af stopordren

Den umiddelbare konsekvens

Den umiddelbare konsekvens for stopordrerne er bedst illustreret ved situationen for de tyske 6. og 8. Panzer-Division beskrevet i afsnittet ” **Den engelske hærs ”parademarch” for afslutningen af Fall Gelb**” herunder.

Stopordren gjorde det muligt, uden væsentlige kamphandlinger, at flytte hele den engelske hær (BEF) fra området omkring Lille – Ieper(Ypres) ud til Kanalkysten ved Dunkerque. Se evt. kort side 4. Fra den 24. maj manglede både BEF og den franske 1. Armé forsyninger, enheder af den franske 1. Armé endog ammunition.

Området omkring Lille – Ieper(Ypres) blev tre dage senere totalt omringet af tyske styrker. Hvis BEF havde befundet sig i det nu totalt omringede område, havde styrken hverken haft mulighed for at få forsyninger eller flyverstøtte. Kun en del af den franske 1. Armée befandt sig i det nu totalt omringede område.

Ved kysten var der mulighed for at få forsyninger ad søvejen, at blive evakueret ad søvejen og få kraftig flyverstøtte fra den engelske jagerkommando – Fighter Command. Området ved Dunkerque var indenfor Fighter Commands jageres rækkevidde fra deres flyvebaser i England.

Efter at BEF begyndte at nå ud til kysten den 26. maj, lykkedes det at evakuere hele BEF og ca. 140.000 franske soldater til England i løbet af 10 dage. Se evt. ”Evakueringen fra Dunkerque 1940” på www.battleofbritain.dk/dunkerque.htm

Hvad ville konsekvenserne være på længere sigt

En beskrivelse af de mulige langvarige konsekvenser for krigen, hvis Hitlers ikke havde udstedt sin stopordre, hører til det, man kalder kontrafaktisk historieskrivning. Men det er umiddelbart indlysende, at England havde været i en desperat situation uden størstedelen af sin professionelle hær. Det ville have taget flere år, at opbygge en ny effektiv hær.

Hitler havde kun behøvet en meget begrænset invasionsstyrke til at føre krigen over på engelske jord. Indtagelsen af et par flyvepladser i Sydøstengland ville delvis lamme det engelske flyvevåbens Fighter Command, og give det tyske flyvevåben fuld kontrol med luftrummet over Den Engelske Kanal. Med fuld kontrol af luftrummet over Den Engelske Kanal ville den engelske flådes overlegenhed i området været sat under pres.

Situationen i England i maj/juni 1940 havde givetvis ført til fredsforhandlinger mellem England og Hitler. Hitler ville derved sidde på magten i Europa, og kun have Sovjetunionen som potentiel fjende. USA's ville ikke have haft nogen muligheder for at intervenere i Europa.

Den engelske hærs ”parademarch”

General Reinhardts XLI. Armékorps med 6. og 8. Panzer-Division stod opmarcheret ved hhv. Saint-Omer og Aire ved Aa-kanalen / Aa-linjen den 23. maj om eftermiddagen. Divisionerne havde etableret et brohoveder på den østlige side af kanalen, og var klar til at rykke østpå ind i det svagt besatte område mellem Saint-Omer - Cassel - Hazebrouck - Aire med det mål, at opnå kontakt med Hærgroupe B's 6. Armé i Belgien. Praktisk taget hele den engelske hær i det indkredsede område befandt sig den dag syd for linjen Saint-Omer – Cassel - Poperinge. Se kortet side 4. Ved at støde frem mod Cassel og Hazebrouck og videre mod Belgien ville armékorpsset være med til at afskære hovedparten af den engelske hær i at nå frem til Dunkerque området. Terrænet fra Saint-Omer og Aire østpå var højland uden væsentligt naturlige forhindringer for fremrykkende kampvogne, og armékorpssets kampvogne havde allerede den 23. rekognosceret området frem til Hazebrouck² - 20 km på den anden side af Aa-linjen - uden at møde væsentlige allierede styrker.

XLI. Armékorps var en del af ”Panzergruppe von Kleist” i von Rundstedts Hærgroupe A.

Den 23. maj om eftermiddagen beordrede general von Kleist armékorpsset til at vente med at iværksætte fremrykningen til den 24. maj om morgenen.

Den 23. maj om aftenen beordrede von Rundstedt indstilling af fremrykninger over Aa-linjen indtil nærmere ordre forelå.

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Den 24. maj kl. 12.45 udstedte Hitler en ordre om, at Aa-linjen ikke måtte overskrides. Se ordren side 11.

Mellem den 23. og 28. maj rykkede hovedparten af den engelske hær nordpå over linjen Cassel - Poperinge – Ieper (Ypres) mod Dunkerque og befæstede samtidig deres venstre flanke linjen Hazebrouck - Cassel - Dunkerque mod angreb vestfra..

General Reinhard og XLI. Armégruppe kunne fra Saint-Omer så at sige betragte den engelske hær "defilere forbi" på vej mod Dunkerque.

Den 26. maj om eftermiddagen ophævede Hitler forbuddet mod at overskride Aa-linjen.

Den 27. maj om morgenen rykker XLI. Armégruppe over Aa-kanalen og frem mod Cassel / Hazebrouck og videre mod Poperinge i Belgien, hvor den møder Hærgroupe B's 6. Armé den 28. maj. Derved blev en del af den franske 1. Armé sydfra afskåret fra at nå frem til Dunkerque.

Den engelske hær var der i mod nu kommet nord for linjen, og kunne fortsætte frem mod Dunkerque.

Miraklet ved Dunkerque

Det, der i historien om Anden Verdenskrig kaldes "The Miracle of Dunkirk" / "Miraklet ved Dunkerque" i maj / juni 1940 er egentlig to adskilte mirakler.

Det første mirakel – Hitlers stopordre af den 24. maj – er udførligt omtalt i denne artikel: Den engelske hær undslap en total omringning i et område uden muligheder for at få forsyninger eller flyverstøtte.

Det andet mirakel – selve evakueringen fra Dunkerque og stranden øst for byen – skal nævnes i denne sammenhæng, fordi det under en almindelig forudsigelig situation ville have fået samme fatale konsekvenser for den engelske hær, som hvis stopordren ikke var blevet udstedt.

Hverken den engelske eller den tyske militærledelse havde forestillet sig, at det på ti dage kunne lade sig gøre at evakuere 338.000 soldater fra en mole i Dunkerques havn og et lille stykke af stranden øst for havnen. Den engelske flådeledelse havde anslået, at det ville være muligt at evakuere ca. 40.000 i løbet af nogle dage!

Miraklet i denne situation var vejret. Det var alle næsten alle ti dage helt et usædvanligt roligt vejr med en let dis og stille regn nogle af dagene. Det rolige vejr betød, at en stor del af evakueringen kunne ske med små både direkte fra stranden. I alt knap 100.000 soldater blev evakueret på denne måde. Disen, regnen og nattemørket betød, at det tyske flyvevåben, Luftwaffe, ikke kunne bekæmpe de engelske og franske styrker i og omkring Dunkerque effektivt, mens det engelske flyvevåbens jagerkommando, Fighter Command, havde let spil ved luftkampene over Dunkerque området mod Luftwaffe.

Praktisk talt hele den engelske hær i det indkredsede område – ca. 200.000 mand – blev evakueret sammen med knap 140.000 franske og belgiske soldater. Den engelske hær måtte dog efterlade alt deres udstyr, kanoner, køretøjer mm på stranden ved Dunkerque. Hæren ville derfor de næste mange måneder være nærmest ukampdygtig, hvis tyskerne havde landsat en del af sin hær i England.

En mere detaljeret gennemgang af situationen op til og ved selve evakueringen se www.battleofbritain.dk/dunkerque.htm og / eller bogen

Hugh Sebag-Montefiore: Dunkirk, Fight to the Last Man, Penguin Books, London, 2007, Bogen udgivet første gang 2000. Bogen er på 701 sider, heraf 95 sider noter og 16 sider bibliografi samt 21 kort.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Noter

- 1) ifølge bibliografi^{KHF 366}: BA-MA HGr A, Anl. 29 zum KTB, BA-MA, RH 19 I/38, Bl. 116
- 2) National Archives document WO167/1404 Woodforce Hazebrouck
- 3) ifølge bibliografi^{iELF 139/383} fra Hærgruppe A's krigsdagbog.

“Um 11.30 Uhr tritt der Führer ein und lässt sich durch O.B. der Heeresgruppe über die Lage unterrichten. Der Auffassung, dass ostw. Arras von der Infanterie angegriffen werden müsse, die schnellen Truppen dagegen an der erreichten Linie Lens – Bethune – Aire – St. Omer – Gravelines angehalten werden können, um den von Heeresgruppe B gedrängten Feind “aufzufangen” stimmt er voll und ganz zu. Er unterstreicht sie durch die Betonung, dass es überhaupt notwendig sei, die Panzerkräfte für die kommanden(Sic) Operationen zu schonen, und dass eine weitere Einengung des Einschliessungsraumes nur eine höchst unerwünschte Einschränkung der Tätigkeit der Luftwaffe zur Folge haben würde”

Oversættelse: *Føreren (Hitler) ankom kl. 11.30, og blev af chefen for hærgruppen (von Rundstedt) orienteret om situationen. Det synspunkt (von Rundstedts fra dagen før), om at infanteriet (Hærgruppe B) øst for Arras skulle fortsætte angrebet, mens panserstyrkerne derimod skulle stoppe ved den linje (Lens- Bethune-Aire-St. Omer-Gravelines). de var nået frem til, for dér at opfange den fjende, som Hærgruppe B pressede op imod dem. Han (Hitler) understregede det ved at lægge vægt på, at det var nødvendigt på alle måder at skåne panserstyrkerne med henblik på de kommende aktioner (mod Sydfrankrig), og at en yderligere indskrænkning af det indkredsede område ville have en uønsket indvirkning på Luftwaffes (flyvevåbnets) indsats.*

- 4) A

Arkiver:

National Archives, Kew, England

BA-MA Bundesarchiv-Militärarchiv, Freiburg

noterne er under redigering – indtil det er afsluttet er du velkommen til at kontakte mig på adressen leif.olsen@battleofbritain.dk hvis du savner en typisk notekommentar til et punkt i teksten.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

XX

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Anbefalet supplerende læsning

til uddybende orientering om Hitlers krig mod Vesteuropa maj 1940 – maj 1941

Generelt om hele perioden: websiden: www.battleofbritain.dk

Detaljeret om perioden fra angrebets start den 10. maj til afslutningen ved Dunkerque den 4. juni:

Hugh Sebag-Montefiore: Dunkirk, Fight to the Last Man. Forlag: Penguin Books, London, 2007. Bogen udgivet første gang 2000. Bogen er på 701 sider, heraf 95 sider noter og 16 sider bibliografi samt 21 kort.

L.F. Ellis: The War in France and Flanders 1939 – 1940. Forlag: The Naval and Military Press, England, 2004. Udgivet første gang ved His Majesty's Stationary Office, London 1953. Bogen er på 425 sider.

Karl-Heinz Frieser: Blitzkrieg-Legende, Der Westfeldzug 1940. Forlag: Militärgeschichtlichen Forschungsamt, 2005. Bogen er på 474 sider, den har fodnoter på hver side, og har 20 sider bibliografi.

Julian Jackson: The Fall of France. Forlag: Oxford University Press, New York 2003. Bogen er på 274 sider i Paperback udgaven. Bogen har 7 sider med anbefalet kategoriseret materiale til videre studium samt 10 sider med noter.

James Holland; The Battle of Britain. Forlag: Bantam Press 2010. Bogen er på 677 sider. Bogens første 300 sider omhandler kampene i Frankrig i maj og juni 1940, de sidste 300 Slaget om England. Bogen har 17 sider med kategoriseret bibliografi, samt 20 sider med noter.

A. Goutard, The Battle of France, 1940. Forlag: Frederick Muller, London 1958. Bogen er på 280 sider. Bogen er oversat fra fransk. Goutard, der er fransk oberst, er især uenig med Ellis om BEF's muligheder for at komme ud til Dunkerque, hvis Hitler ikke havde udstedt sin stopordre.

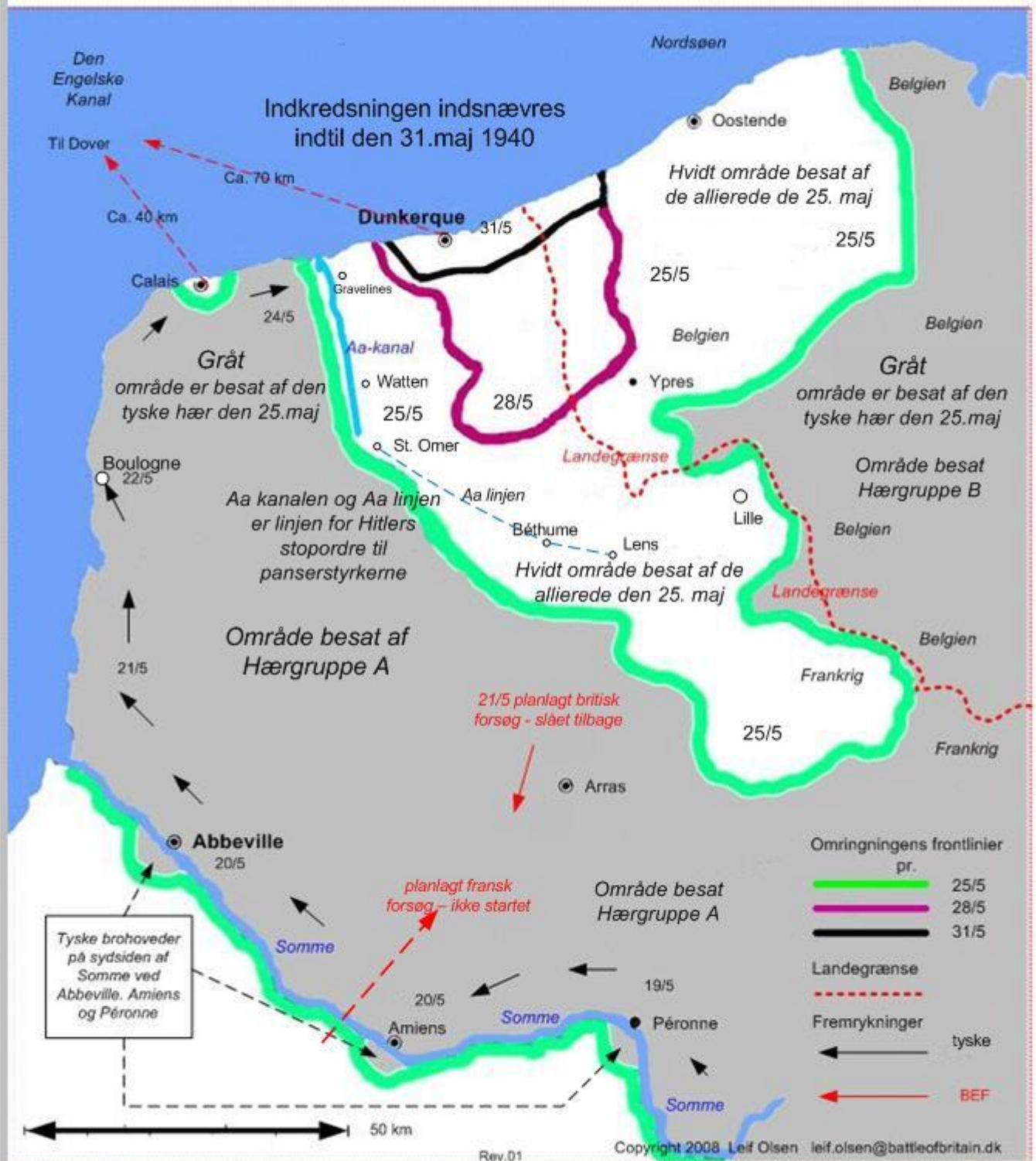
Brian Bond er sammen med flere Michael Taylor redaktør af bogen: The Battle for France and Flanders Sixty Years on. Forlag: Leo Cooper, England, 2001. Brian Bond udgiver bogen som formand for British Commission for Military History (BCMh). Bogen er en samling af 13 indlæg i forbindelse med en konference i Bedford i juli 2000 om emnet. Indlæggene er udarbejdet af 11 engelske militærhistorikere foruden Brian Bond selv. I tre af bogens afsnit diskuteres Hitlers stopordre, siderne 42, 82 og 217 – 218. Bogens har omfattende henvisninger til kildemateriale.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

xx

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Indkredsningen af de allieredes hovedstyrke i Belgien/Frankrig maj 1940
 Det tyskbesatte område den 25. maj er markeret med gråt

Evakueringen fra Dunkerque starter den 26. maj og afsluttes den 4. juni 1940

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Bibliografi

Kildemateriale, samt tekster, der vurderer baggrunden for og virkningen af stopordrerne. Materialet er opført i alfabetisk orden efter forfatterefternavn. De anførte sidenumre viser de sider, hvor stopordrerne er diskuteret.

Bet.	Forfatter (efternavn først)	Titel / tekst / bemærkninger
BLU	Blumentritt, Günther Oberst Generalstabsofficer for Hærggruppe A	Von Rundstedt – The Soldier and the Man, Odham Press, London 1952, s. 75 - 77
BON	Bond, Brian m. fl, editor (Omfattende kildehenvisninger)	The Battle for France and Flanders Sixty Years on, Leo Cooper, England, 2001, s. 42, 82, 217 - 218
CAL	Calvocoressi, Peter m.fl.	Second World War, London, 1999, s. 136 – 137. Udgivet første gang I 1972 under titlen Total War
COR	Corrigan, Gordon	Blood, Sweat and Arrogance, London, 2007, s. 251
DHL	Deighton, Len	Blitzkrieg. From the Rise of Hitler to the Fall of Dunkirk, Pimlico, London, 2007, s. 263 - 266. Bogen udgivet første gang I 1979.
ELF	Ellis, L.F.	The War in France and Flanders 1939 – 1940, The Naval and Military Press, England, 2004. s. 347 – 356. Udgivet første gang ved His Majesty's Stationary Office, London 1953
FKH	Frieser, Karl-Heinz (Omfattende kildehenvisninger)	Blitzkrieg-Legende, Der Westfeldzug 1940, Militärgeschichtlichen Forschungsamt, 2005, s. 363 - 393
GOU	Goutard, A	The Battle of France, 1940, London 1958. Oversat fra fransk. S. 227 – 234.
HAL	Halder, Generaloberst, Chefs des Generalstabes des Heeres 1939-1942 (Kildemateriale, omfattende henvisninger)	Kriegstagebuch, Band I, Vom Polenfeldzug bis zum Ende der Westoffensive, Kohlhammer Verlag, Stuttgart, 1962
HJA	Holland, James	The Battle of Britain, Five months that changed history May-October 1940, Bantam Press, London 2010, s. 161-185
JAC	Jackson, Julian	The Fall of France, Oxford, 2003, s. 97
LHB	Liddell Hart, B.H.	History of the Second World War, Cassell, London 1970, s. 80 - 84.
LSS	Liss, Ulrich Feindbearbejter im OKH (Kildemateriale)	Westfront 1938-40, Kurt Vowinckel Verlag, Vesttyskland 1959, s. 196 - 204
MER	May, Ernest R. (Omfattende kildehenvisninger)	Strange Victory, Hitler's Conquest of France, I.B. Tauris Publishers, London, 2000, s. 443 – 445.
MWH	Meier-Welcker, Hans (Omfattende kildehenvisninger)	Der Entschluss zum anhalten der deutschen Panzertruppen in Flandern 1940, Vierteljahrhefte für Zeitgeschichte 2. Jahrgang, 3 H., Oldenbourg Akademie Verlag, GmbH, Juli 1954. s. 274 - 290
PHG	Poulsen, Henning	Hitlers krig 1939-41, Gyldendal, København, 2. rev. udg. 1995, s. 165.
SMH	Sebag-Montefiore, Hugh (Omfattende kildehenvisninger)	Dunkirk, Fight to the Last Man, Penguin Books, London, 2007, s. 245 – 248. Første udgave 2000.
SWL	Shirer, William L. (Omfattende kildehenvisninger)	The Rise and the Fall of the Third Reich, Book Club Associates, England, 1977. s. 728 – 738. Bogen udgivet første gang 1959.
TAY	Taylor, A.J.P.	English History 1914 – 1945, Oxford, 1965, s. 486
TMC	Tamelander, Michael	Slaget om Vesteuropa, Aschehoug, København, 2003, s. 115 – 120. Første udgivelse, svensk 2002
WPM	Westpoint Military History, The	The Second World War Europe and the Mediterranean, New York, 2002 s. 48

Med kildemateriale menes her rapporter, referater, krigsdagbøger, erindringer, breve i nationale arkiver.

Arkiv forkortelser: BA- MA: Bundesarchiv – Militärarchiv, Freiburg, Tyskland, NA: National Archives. Kew, England

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Tekster, der konstaterer stopordrerne, og finder dem bemærkelsesværdige.

Bet.	Forfatter (efternavn først)	Titel / tekst / bemærkninger
BAS	Collier, Basil	A Short History of the Second World War, London 1967, s. 145 – 146.
CWS	Churchill, Winston	Den Anden Verdenskrig, Deres stolteste Stund, dansk oversættelse, Steen Hasselbalchs Forlag, København 1949, s. 68 - 83
FKH	Frieser, Karl-Heinz	Interview om stopordren med "Die Welt", 2013-05-17: Dünkirchen – Warum Hitler seinen Sieg verschenkte
GDH	Guderian, Heinz	Erinnerungen eines Soldaten, Motorbuch Verlag, s. 102 – 107. Bogen indeholder som bilag en række dagsbefalinger for Panzergruppe von Kleist og XIX Panzer-Armékorps 22. – 28. maj
IRO	Macleod, Roderick	Time Unguarded, The Ironside Diaries 1937-1940, New York, s. 324 - 335
LWT	Lord, Walter	The Miracle of Dunkirk, Wordworth Editions, England, 1998, s. 26 – 33. Først udgivet i 1982
TVK	Tippelskirch, Kurt von	Geschichte des Zweiten Weltkriegs, Athenäum-Verlag, Bonn, 1956, 2., neu bearbeitete Auflage, s. 81 – 83. TVK var chef for militære efterretninger i den tyske hærs generalstab i maj 1940. (OKH)

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

xx

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Leksikon / ordliste / forkortelser

Listen indeholder forkortelser og militærtekniske udtryk på tysk i relation til Hitlers felttog i maj / juni 1940

aufschliessen	et nøgleord i de tyske tekster, her i betydningen – at slutte op, især det alm. infanteri (marcherende) skal slutte op bag panserstyrkernes motoriserede enheder; manglende opslutning var en af årsagerne til stopordre
auftragstaktik	tysk angrebstaktik anvendt i 1940. Taktikken går ud på, at lederen af en militær enhed får til opgave at løse en opgave – ex. erobring af en fjendtlig stilling – men skal selv efter situationen vælge, hvordan han bærer sig ad.
BEF	British Expeditionary Force – den engelske hær i Belgien / Frankrig – chef General Gort
CIGS	Chief of the Imperial General Staff - chef for Englands generalstab – general Ironside
OKH	Oberkommando des Heeres – hærledelsen – chef: Generaloberst von Brauchitsch
OKW	Oberkommando der Wehrmacht – ledelsen for Tysklands samlede væbnede styrker, værnemagten – chef: Generaloberst Keitel

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

xx

Hitlers stopordre den 24. maj 1940

Personliste

Navn og titel (maj 1940) <i>(hvor ingen nationalitet er nævnt er den tysk)</i>	Funktion (maj 1940)
Billotte, Gaston-Henri, General fransk	Chef for 1. Groupe d'Armées, som den 24. maj omfattede 1. Armée, 7. Armée og BEF (den engelske hær i Nordfrankrig). Døde efter ulykke den 23. maj.
Blanchard, Georges, General fransk	Chef for 1. Groupe d'Armées fra den 23. maj
Blumentritt, Günther, Oberst	Generalstabsofficer Ia for Hærgruppe A
Bock, Fedor von, Generaloberst	Chef for Hærgruppe B
Brauchitsch, Walther von, Generaloberst	Hærchef (chef for OKH). Er i denne stilling chef for begge hærgrupper A og B.
Brooke, Allan, Lieutenant-General engelsk	Chef for II. Armékorps (BEF havde 3 armékorps med i alt 9 divisioner)
Gamelin, Maurice, General fransk	Chef for den franske hær indtil 19. maj
Greffenberg, Hans von, Oberst i.G	Chef for operationsafdelingen i generalstaben
Gort, John, General (4-stjernet) engelsk	Chef for BEF
Guderian, Heinz, General der Panzertruppen	Chef for XIX. Armékorps med 1., 2. og 10. Panzer-Division i Panzergruppe von Kleist
Gyldenfeldt, Heinz von, Oberstleutnant	Forbindelsesofficer mellem OKH og Panzergruppe von Kleist
Göring, Hermann, Generalfeldmarschall	Chef for Luftwaffe (det tyske flyvevåben)
Halder, Franz, General der Artillerie	Generalstabschef for hæren (i OKH)
Hoth, Hermann, General der Infanterie	Chef for Panzergruppe Hoth i 4. Armé
Ironside, Edmund, General engelsk	CIGS Generalstabschef for den engelske hær
Jodl, Alfred, Generalmajor	Operationschef i OKW.
Keitel, Wilhelm, Generaloberst	Chef for OKW. (Wehrmacht)
Kempf, Werner, General der Panzertruppen	Chef for 6. Panzer-Division i XLI. Armékorps under Panzergruppe von Kleist
Kleist, Ewald von, General der Kavallerie	Chef for Panzergruppe von Kleist i 4. Armé
Kluge, Hans-Günther von, Generaloberst	Chef for 4. Armé under Hærgruppe A
Kuntzen, Adolf, General der Panzertruppen	Chef for 8. Panzer-Division i XLI. Armékorps under Panzergruppe von Kleist
Liss, Ulrich, Oberstleutnant	I hærens generalstab. Feindbearbejder im OKH Efterretninger om de allieredes hære
List, Wilhelm, Generaloberst	Chef for 12. Armé under Hærgruppe A.
Pownall, H., Lieutenant-General engelsk	Generalstabschef for BEF
Reinhardt, Georg-Hans, Generalleutnant	Chef for XLI. Armékorps med 6. og 8. Panzer-Division i Panzergruppe von Kleist
Rommel, Erwin, Generalmajor	Chef for 7. Panzer-Division i XXXIX Armékorps under Panzergruppe Hoth
Rundstedt, Gerd von, Generaloberst	Chef for Hærgruppe A
Schmidt, Rudolf, Generalleutnant	Chef for XXXIX Armékorps med 5. og 7. Panzer-Division i Panzergruppe Hoth
Sodenstern, Georg von, Generalleutnant	Generalstabschef for Hærgruppe A
Tippelskirch, Kurt von, Generalleutnant	Chef for militære efterretninger i generalstaben
Weygand, Maxime, General fransk	Chef for den franske hær fra 19. maj

Første udgave: Den 19. juni 2011. Denne udgave: Den 23. januar 2015.

[tilbage til indholdsfortegnelsen](#)